

DERINIMO PAŽYMA

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS ŠVIETIMO ĮSTATYMO NR. I-1489 12, 15, 17, 18, 22, 23¹, 24, 26, 27, 30, 31, 35, 37, 38, 39¹, 40, 41, 43, 48, 55, 56, 56⁴, 68 IR 72 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO

(TEISĖS AKTO PROJEKTAS Nr. 25-11855)

Institucijos pavadinimas, rašto data ir numeris	Pastabos ir pasiūlymai	Žyma apie nepriimtas pastabas ir pasiūlymus
Lietuvos Respublikos teisingumo ministerija 2025-08-14	1. Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo 9 straipsnio 6 dalyje nustatyta, kad pradinis išsilavinimas įgyjamas baigus pradinio ugdymo programą ir nacionalinių mokinių pasiekimų patikrinimų metu patikrinus mokymosi pasiekimus, <i>išskyrus atvejus, kai asmuo švietimo, mokslo ir sporto ministro nustatytais atvejais yra atleidžiamas nuo mokymosi pasiekimų patikrinimo</i> ; atitinkamai, to paties įstatymo 10 straipsnio 4 dalimi nustatyta išimtis ir baigus pagrindinio ugdymo programą. Atsižvelgiant į šias išimtis, prašytina papildomai įvertinti, ar Projekto 7 straipsniu teikiamas siūlymas neapribotų galimybės atleistiems nuo mokymosi pasiekimų patikrinimo asmenims gauti keičiamame straipsnyje nustatytą mokymosi pagalbą.	Neatsižvelgta. Šio straipsnio keitimu nėra keičiama asmenų imtis, kuriems taikoma ši įstatymo norma. Siūlomi keitimai yra susiję tik su laikotarpiu, kada mokymosi pagalba yra teikiama, siekiant, kad mokiniai gautų pagalbą kuo greičiau. Ne visiems atleistiems nuo pasiekimų patikrinimo mokiniams yra reikalinga mokymosi pagalba, todėl ji negali būti skiriama visiems nedalyvavusiems patikrinimuose mokiniams automatiškai. Tais atvejais, kai mokiniui reikia mokymosi pagalbos, remiantis švietimo, mokslo ir sporto ministro patvirtintais bendraisiais ugdymo planais, mokykla turi teikti mokiniams skirtingos trukmės individualias ar grupines konsultacijas arba sudaryti sąlygas mokiniui gauti kitais teisės aktais nustatytą švietimo pagalbą.

	<p>2. Teisingumo ministerija, įvertinusi Projekto 18 straipsniu teikiamą siūlymą, atsižvelgusi į Švietimo įstatymo 43 straipsnio 19 dalies 2 punkte nustatytą pareigą mokyklai sukurti ir palaikyti sveiką ir saugią aplinką, sudarančią palankias galimybes ugdyti ir mokytis, siūlo įvertinti galimybę numatyti bendro pobūdžio normą dėl asmeninių mobiliųjų telefonų ir kitų informacinių technologijų įrenginių naudojimo, kuri atitinkamas pareigas keltų visoms suinteresuotoms šalims: tiek mokyklai, tiek mokiniams jų laikantis. Pastebėtina, kad siūloma norma kuriama pareiga tik mokyklai, nieko nenustatant mokinių atžvilgiu.</p>	<p>Neatsižvelgta. Švietimo įstatymo 46 straipsnio 2 dalies 1 punktas nustato, kad mokinys privalo laikytis „mokyklos vidaus tvarką nustatančių dokumentų reikalavimų“, todėl Projekto 18 straipsniu įpareigojimas mokyklai nustatyti mokinių asmeninių mobiliųjų telefonų ir kitų informacinių technologijų įrenginių naudojimo tvarką įtvirtina pareigą ir mokiniui laikytis šių taisyklių.</p>
<p>Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerija</p> <p>2025-08-19</p>	<p>1. Įstatymo projekto 18 straipsniu siūloma papildyti Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerijos derinti pateiktą Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo (toliau – Švietimo įstatymas) 43 straipsnio 19 dalį 9 punktu, kuris suteiktų teisę mokykloms pačioms nustatyti mokinių asmeninių mobiliųjų telefonų ir kitų informacinių technologijų įrenginių naudojimo ikimokyklinio ugdymo ir bendrojo ugdymo mokykloje tvarką, tačiau toks Įstatymo papildymas neužtikrina, kad ikimokyklinio ugdymo ir bendrojo ugdymo mokyklos nustatys tvarkas, ribojančias mokinių asmeninių mobiliųjų telefonų ir kitų informacinių technologijų įrenginių naudojimą ikimokyklinio ugdymo ir bendrojo ugdymo mokykloje. Todėl siūlome Įstatymo projekto 18 straipsnį išdėstyti taip:</p> <p style="text-align: center;">„18 straipsnis. 43 straipsnio pakeitimas</p> <p style="text-align: center;">Papildyti 43 straipsnio 19 dalį 9 punktu:</p> <p>„9) įvertinus mokyklos tarybos siūlymus, nustatyti švietimo, mokslo ir sporto ministro bei sveikatos apsaugos ministro patvirtintos mokinių asmeninių mobiliųjų telefonų ir kitų informacinių technologijų įrenginių naudojimo ikimokyklinio ugdymo ir bendrojo ugdymo mokykloje tvarkos įgyvendinimo tvarką.“</p>	<p>Neatsižvelgta. Daugiau nei pusė Lietuvos švietimo įstaigų jau dabar yra pasirengusios tvarkas, reglamentuojančias asmeninių mobiliųjų telefonų naudojimą, ir riboja naudojimąsi jais tol, kol mokiniai yra mokykloje. Švietimo įstatymo 43 straipsnio 19 dalies nuostata įpareigoja mokyklas parengti asmeninių mobiliųjų telefonų naudojimo tvarką. Rengiant dokumentą remiamasi švietimo, mokslo ir sporto ministro bei sveikatos apsaugos ministro patvirtintomis rekomendacijomis ir atsižvelgiama į mokyklos tarybos siūlymus, taip skatinama demokratinė kultūra, bendruomenės dalyvavimas sprendžiant aktualius klausimus. Tai rodo pasitikėjimą mokyklų bendruomenėmis.</p>

	<p>2. Siekiant užtikrinti vienodą mobiliųjų telefonų ir kitų informacinių technologijų įrenginių naudojimo tvarką visose Lietuvos mokyklose, siūlome nustatyti, kad Švietimo, mokslo ir sporto ministerija kartu su Sveikatos apsaugos ministerija tvirtina ne mokinių asmeninių mobiliųjų telefonų ir kitų informacinių technologijų įrenginių naudojimo ikimokyklinio ugdymo ir bendrojo ugdymo mokykloje rekomendacijas, o nustato šių įrenginių naudojimo mokyklose tvarką ir Įstatymo projekto 21 straipsnio 2 dalį išdėstyti taip:</p> <p>„2. Papildyti 56 straipsnio 2 dalį nauju 9 punktu:</p> <p>„9) kartu su sveikatos apsaugos ministru tvirtina mokinių asmeninių mobiliųjų telefonų ir kitų informacinių technologijų įrenginių naudojimo ikimokyklinio ugdymo ir bendrojo ugdymo mokykloje tvarką.“</p>	<p>Neatsižvelgta. Vienos tvarkos rengimas nėra racionalus, nes jau šiuo metu daugiau nei pusė mokyklų turi tvarkas, kurias rengė įtraukdamos visą bendruomenę, jos gali skirtis tam tikrais įgyvendinimo aspektais ir būti pritaikytos tam tikros amžiaus grupės mokiniams, didmiesčių ar mažesniuose miesteliuose esančių mokyklų kontekstui. Įvedus vieną tvarką visiems, būtų parodytas nepasitikėjimas mokyklų bendruomenių pastangoms ieškoti ir spręsti problemas savarankiškai.</p>
	<p>3. Taip pat teikiame pastabą dėl Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos derinimo lydraštyje pateiktos informacijos apie Ministerijai siūlomus parengti teisės aktus. Ministerijos nuomone, kadangi Mokyklų (išskyrus aukštąsias mokyklas) reagavimo į mokinių psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo, platinimo ir disponavimo psichoaktyviosiomis medžiagomis atvejus bei pagalbos teikimo mokiniams, jų tėvams (globėjams, rūpintojams) tvarkos aprašo (toliau – Aprašas) teisinis pagrindas įtvirtinamas Švietimo įstatyme ir Aprašas bus taikomas mokyklose, Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo projekto dėl Aprašo patvirtinimo rengimas ir teikimas Lietuvos Respublikos Vyriausybei priskirtinas Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos kompetencijai, o Ministerija sutinka parengti ir Lietuvos Respublikos Vyriausybei pateikti Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. balandžio 2 d. nutarimo Nr. 437 „Dėl Vaikų, vartojančių narkotines, psichotropines, kitas psichiką veikiančias medžiagas, nustatymo organizavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ pripažinimo netekusiu galios projektą.</p>	<p>Neatsižvelgta. Atkreipiame dėmesį, kad, pagal Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2010 m. kovo 24 d. nutarimo Nr. 330 „Dėl ministrams pavedamų valdymo sričių“ 9.2 papunktį, visuomenės sveikatos priežiūra, įskaitant alkoholio, narkotinių ir psichotropinių medžiagų kontrolę, yra pavesta sveikatos apsaugos ministrai. Todėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. balandžio 2 d. nutarimo Nr. 437 „Dėl Vaikų, vartojančių narkotines, psichotropines, kitas psichiką veikiančias medžiagas, nustatymo organizavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ pripažinimas netekusiu galios bei naujo Mokyklų (išskyrus aukštąsias mokyklas) reagavimo į mokinių psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo, platinimo ir disponavimo atvejus bei pagalbos teikimo mokiniams, jų tėvams (globėjams, rūpintojams)</p>

		<p>tvarkos aprašo, kuris bus tvirtinamas Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu, rengimas priskirtinas Sveikatos apsaugos ministerijos kompetencijai.</p> <p>Pažymėtina, kad Narkotikų, tabako ir alkoholio kontrolės departamentas (NTAKD), veikiantis pagal Lietuvos Respublikos sveikatos sistemos įstatymo 701 straipsnio 1 ir 2 dalis, yra įgaliota institucija koordinuoti psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo prevenciją nacionaliniu mastu. NTAKD funkcijos ir nuostatai apima ne tik švietimo sektoriaus, bet ir platesnės – tarpžinybinės sistemos (sveikatos, socialinių paslaugų, vidaus reikalų bei vaiko teisių apsaugos institucijų) koordinavimą. Atsižvelgiant į tai, NTAKD, bendradarbiaudamas su Vidaus reikalų, Sveikatos apsaugos ir Švietimo, mokslo ir sporto ministerijomis, jau yra parengęs pavyzdinį Mokyklų reagavimo ir pagalbos teikimo tvarkos aprašo projektą, kuris yra skirtas taikyti ne tik mokyklose, bet ir savivaldybių, sveikatos sistemos, policijos bei socialinių tarnybų veikloje.</p> <p>Todėl, įvertinus horizontalų šio Aprašo pobūdį bei tarpsektorinį reguliavimą, būtina, kad Vyriausybei nutarimo projektą teiktų kompetentinga institucija – Sveikatos apsaugos ministerija, kaip atsakinga už NTAKD veiklos koordinavimą.</p>
Narkotikų, tabako ir alkoholio	Siūlome tikslinti Įstatymo projekto 55 straipsnio 5 punkto formuluotę ir išdėstyti ją taip: „5) <i>nustato mokyklų (išskyrus aukštąsias mokyklas) reagavimo į mokinių psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo,</i>	Neatsižvelgta. Siekiama išlaikyti sistemiškumą. Švietimo įstatyme sistemiskai vartojama sąvoka

kontrolės departamentas 2025-08-07	<p><i>platinimo ir disponavimo psichoaktyviosiomis medžiagomis atvejais bei pagalbos teikimo mokiniams, jų tėvams ar kitiems atstovams pagal įstatymą tvarką“.</i></p> <p>Atkreiptinas dėmesys, kad Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymo (toliau – VTAPI) 2 straipsnio 13 dalyje įtvirtinta vaiko atstovų pagal įstatymą sąvoka, t. y., VTAPI apibrėžta, kad „vaiko atstovai pagal įstatymą – vaiko tėvai, vaiką įvaikinus, – tėviai, nustačius globą ar rūpybą, – globėjai ar rūpintojai, įstatymų nustatytais atvejais – valstybinė vaiko teisių apsaugos institucija“. Siekiant teisės aktuose vartojamų sąvokų sisteminio suderinamumo, siūlytina vartoti formuluotę – „mokiniai, jų tėvai ar kiti atstovai pagal įstatymą“.</p>	<p>„globėjai, rūpintojai“. Pažymėtina, kad Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 3.227 straipsnio 2 dalyje yra nustatyta, kad įvaikintojai laikomi vaiko tėvais pagal įstatymą nuo teismo sprendimo įvaikinti įsiteisėjimo, todėl nereikalauja papildomo reglamentavimo.</p>
Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos kontrolieriaus įstaiga 2025-08-06	<p>Vaiko teisių apsaugos kontrolierė turėdama omenyje viešai skelbiamą informaciją apie informacinių technologijų įrenginių keliamą žalą ir (ar) rizikas vaikų gerovei bei Įstatymo projekto aiškinamajame rašte išdėstytus motyvus, ir manydama, kad tikslinga būtų reglamentuoti ir formuoti vieningą praktiką dėl asmeninių mobiliųjų telefonų ir kitų informacinių technologijų įrenginių naudojimo švietimo įstaigose, iš esmės pritaria Įstatymo projekto rengėjų iniciatyvai į sprendimų priėmimą įtraukti mokyklos bendruomenę, patvirtinti rekomendacijas dėl mokinių asmeninių mobiliųjų telefonų ir kitų informacinių technologijų įrenginių naudojimo ikimokyklinio ugdymo ir bendrojo ugdymo mokykloje. Minėtomis nuostatomis būtų sudaromos galimybės sprendimų priėmimo procese dalyvauti vaikams, o asmeninių mobiliųjų telefonų ir kitų informacinių technologijų įrenginių naudojimo draudimų (ribojimų) aspektai būtų detalizuojami poįstatyminiuose bei švietimo įstaigų vidaus teisės aktuose, tačiau, sprendžiant asmeninių mobiliųjų telefonų ir kitų informacinių technologijų įrenginių naudojimo klausimus, vaiko teisių apsaugos kontrolierė laikosi nuomonės, kad valstybės lygmeniu tikslinga formuoti vieningą praktiką dėl asmeninių mobiliųjų telefonų ir kitų informacinių technologijų įrenginių naudojimo švietimo įstaigose ir šio tikslo įgyvendinimui būtina įstatyminiame lygmenyje – Lietuvos Respublikos švietimo įstatyme ar kt., įtvirtinti bendrą nuostatą dėl minėtų įrenginių naudojimo švietimo įstaigose ribojimo (draudimo). Nors Įstatymo projekto rengėjai aiškinamajame rašte nurodo siekį išlaikyti švietimo politikos vientisumą bei būtinybę suteikti mokykloms savarankiškumą sprendžiant, kaip konkrečioje mokykloje bus įgyvendinami asmeninių</p>	<p>Neatsižvelgta. Vienos tvarkos rengimas nėra racionalus, nes jau šiuo metu daugiau nei pusė mokyklų turi tvarkas, kurias rengė įtraukdamos visą bendruomenę, jos gali skirtis tam tikrais įgyvendinimo aspektais ir būti pritaikytos tam tikros amžiaus grupės mokiniams, didmiesčių ar mažesniuose miesteliuose esančių mokyklų kontekstui. Įvedus vieną tvarką visiems, būtų parodytas nepasitikėjimas mokyklų bendruomenių pastangoms ieškoti ir spręsti problemas savarankiškai.</p>

	<p>mobiliųjų telefonų ribojimai, net ir įstatyminiame lygmenyje įtvirtinant pareigą mokykloms pa(si)rengti asmeninių mobiliųjų telefonų ir kitų išmaniųjų įrenginių naudojimo tvarką bei numatant parengti rekomendacijas, vaiko teisių apsaugos kontrolierės nuomone, gali būti tinkamai neįvykdytas Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo plano 3.5.2 punkte numatytas veiksmas ir nepasiektas įvardintas jo tikslas – teisės aktais nustatyti mobiliųjų telefonų naudojimo bendrojo ugdymo įstaigose reikalavimus, siekiant mažinti žalingą skaitmeninių technologijų poveikį vaikų psichikos sveikatai. Pažymėtina, kad pasak Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo, pagal Lietuvos Respublikos Konstituciją su žmogaus teisių ir laisvių turinio apibrėžimu, jų įgyvendinimo garantijų įtvirtinimu susijusį teisinį reguliavimą galima nustatyti tik įstatymu, tačiau tada, kai Konstitucija nereikalauja, kad tam tikri su žmogaus teisėmis, jų įgyvendinimu susiję santykiai būtų reguliuojami įstatymais, juos galima reguliuoti ir poįstatyminiais teisės aktais (inter alia žmogaus teisių įgyvendinimo procesinius (procedūrinius) santykius ir pan.). Antai, kai kada poreikį įstatymų nustatytą teisinį reguliavimą detalizuoti ir sukonkretinti poįstatyminiuose teisės aktuose gali lemti būtinumas teisėkūroje remtis specialiomis žiniomis ar specialia (profesine) kompetencija (Konstitucinio Teismo 2005 m. vasario 7 d. nutarimas). Tačiau jokiomis aplinkybėmis poįstatyminiais teisės aktais negalima nustatyti asmens teisės atsiradimo sąlygų, riboti teisės apimties; poįstatyminiais teisės aktais negalima nustatyti ir tokio su žmogaus teisėmis, jų įgyvendinimu susijusių santykių teisinio reguliavimo, kuris konkuruotų su nustatytuoju įstatyme (Konstitucinio Teismo 2007 m. gegužės 5 d. nutarimas). Įstatymai nustato bendro pobūdžio taisykles, o poįstatyminiuose teisės aktuose jos gali būti detalizuojamos, gali būti reglamentuojama jų įgyvendinimo tvarka (Konstitucinio Teismo 1995 m. spalio 26 d., 2004 m. kovo 5 d., 2014 m. gegužės 9 d. nutarimai). Šiuo atveju, vaiko teisių apsaugos kontrolierės nuomone, būtina svarstyti galimybę Įstatymo projekte (įstatyminiame lygmenyje) įtvirtinti pagrindines <u>draudimo</u> naudotis asmeniniais mobiliaisiais telefonais ir kitais informacinių technologijų įrenginiais ne ugdymo tikslais įgyvendinimo nuostatas bei galimas išimtis. Taip pat, sutinkant, kad nuosekli tvarka gali būti reglamentuota poįstatyminiuose teisės aktuose ir (ar) švietimo įstaigų vidaus</p>	
--	--	--

	<p>dokumentuose, visgi, manytina įstatyminiame lygmenyje turėtų būti aptartos švietimo įstaigos (jos darbuotojų) teisės, galimai veiksmai, reaguojant į draudimo pažeidimą, ar pan.</p> <p>Apibendrinant tai, kas išdėstyta bei turint omenyje Įstatymo projekto rengėjų argumentus ir kilusias diskusijas dėl asmeninių mobiliųjų telefonų ir kitų informacinių technologijų įrenginių naudojimo draudimo švietimo įstaigose, akivaizdu, kad asmeninių mobiliųjų telefonų ir kitų informacinių technologijų įrenginių naudojimas gali būti itin naudingas, siekiant įvairių tikslų, tačiau taip pat sukelti ir neigiamų pasekmių vaikams. Kadangi vaikų galimybių naudotis informacinių technologijų įrenginiais gali būti siejamas su atitinkamų jų teisių ir laisvių suvaržymu, šiuo atveju itin svarbu, kad būtų užtikrintas ne tik konstitucinis teisinės valstybės principas, bet ir proporcingumo principas, pagal kurį numatomos priemonės atitiktų siekiamus būtinus ir pagrįstus tikslus, t. y. būtų įvertinta ne tik tai, kaip atitinkamas sprendimas apriboja vaiko teises, bet ir kokią naudą jis suteikia, nuo kokios žalos atsiradimo apsaugo, kaip šis ribojimas gali būti siejamas su švietimo įstaigos (mokyklos) pareiga užtikrinti ugdymo proceso kokybę, apsaugoti mokinius nuo neigiamo informacinių technologijų įrenginių poveikio.</p>	
--	---	--
